

Euroopan unionin vuoden 2024 talousarvioesityksen valmisteluun liittyvä komission ennakkoarvio vuodelle 2024

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 7.6.2023 Euroopan unionin talousarvioesityksen valmisteluun liittyvän ennakkoarvion vuodelle 2024 (*Statement of Estimates of the European Commission for the financial year 2024 – Preparation of the 2024 Draft Budget*). Kaikille virallisille kielille käännettynä talousarvioesitys julkaistaan heinäkuussa, jolloin se myös toimitetaan neuvostolle ja Euroopan parlamentille. Komission hyväksymän ennakkoarvion ei odoteta poikkeavan sisällöllisesti varsinaisesta talousarvioesityksestä. Tämän vuoksi E-kirjeessä käytetään selkeyden vuoksi ennakkoarviosta termiä *talousarvioesitys*. Talousarvioesitykseen liittyy komission 6.6.2023 antama tiedonanto monivuotiseen rahoituskehykseen tulevasta teknisestä mukautuksesta vuoden 2024 osalta (COM(2023) 320 final).

Komission odotetaan antavan 20.6.2023 monivuotisen rahoituskehyksen väliarvioinnin. Komission mukaan mahdolliset väliarviosta aiheutuvat vaikutukset vuoden 2024 talousarvioon voidaan tarvittaessa myöhemmin ottaa huomioon osana talousarviomenettelyä.

Neuvoston kannan valmistelu talousarvioesityksestä aloitettiin neuvoston budjettikomiteassa 5.6.2023 ennakkollisesti tiettyjen toimielinten osalta. Talousarvioesityksen käsittelyssä puheenjohtajana toimiva Espanja on ilmoittanut budjettikomitean kokouspäivät. Budjettikomitean viimeinen käsittely on 6.7.2023. Coreper II käsittelee ja tosiasiallisesti hyväksyy neuvoston kannan (poliittinen yhteisymmärrys) todennäköisesti 12.7.2023. Muodollisesti neuvoston lopullinen kanta hyväksytään syyskuun alussa, kun kansallisten parlamenttien kahdeksan viikon tarkastelu-aika on päättynyt.

Suomen kanta

Suomi pitää komission vuoden 2024 talousarvioesityksen painopisteitä oikeansuuntaisena ja esitystä rakentavana pohjana neuvoston ja Euroopan parlamentin välisille neuvotteluille. Suomi pitää tärkeänä, että vuoden 2024 talousarviolla vastataan EU:n nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Suomi korostaa EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukea Ukrainalle. Suomi kannattaa komission pyrkimystä unionin ilmastotavoitteiden toteuttamiseen myös talousarvion ohjelmien kautta.

Rahoituskehyssopua tulee noudattaa. Suomi pitää keskeisenä, että vuoden 2024 talousarvio noudattaa yleisesti hyvän taloushallinnon ja kurinalaisen budjetoinnin periaatteita. Talousarvion varojen käytön tulisi perustua realistisille tarpeille. Tarvittaessa eri rahoitus-tarpeita on priorisoitava ja rahoituksen uudelleenkohdentamisen mahdollisuudet on selvi-tettävä mahdollisimman pitkälle. Suomi pyrkii tätä kautta vaikuttamaan talousarvion me-noihin ja siten myös Suomen EU-maksujen tasoon, jotta Suomen nettomaksuosuus säilyy kohtuullisena ja oikeudenmukaisena.

Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että talousarvion otsakkeisiin sisältyy riittävä liikkumavara, jotta varainhoitovuoden aikana kyetään tarvittaessa vastaamaan ennakoimattomiin me-noihin rahoituskehyksen puitteissa.

Suomi pitää tärkeänä, että erityisvälineitä käytetään vain poikkeuksellisesti ja kooltaan rajattuihin sekä selkeästi ennakoimattomiin tilanteisiin.

Suomi kiinnittää huomiota elpymisvälineen rahoituskustannusten merkittävään kasvuun ja katsoo, että rahoituskustannusten tarve tulee arvioida mahdollisimman tarkasti. Suomi voi hyväksyä erityisvälineiden käytön otsakkeessa 2b liittyen elpymisvälineen rahoitus-kustannuksiin, mutta pitää tärkeänä, että otsakkeessa pyritäisiin etsimään mahdollisia säästöjä muista rahoitusohjelmista.

Ottaessaan kantaa EDIRPA-asetusehdotukseen (väline Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteishankintojen avulla) valtioneuvosto on suhtautunut varauksellisesti ehdotukseen käyttää liikkumavaraa välineen rahoittamiseen ja rahoittaa välinettä rahoituskehyksen erityisrahoitusvälineistä (U 74/2022 vp, UJ 38/2022 vp). Uusiin puolustusteollisuutta tukeviin rahoitusvälineisiin tulisi ensisijaisesti pyrkiä löytämään tarvittava rahoitus uudelleenkohdentamalla varoja otsakkeen 5 sisällä. Suomi voi kuitenkin hyväksyä joustovälineen käytön, mikäli uudelleenkohdennukset eivät olisi mahdollisia.

EU:n toimielinten ja virastojen hallintomenojen taso sekä henkilöstömäärä on pidettävä maltillisena. Suomi pitää oikeansuuntaisena komission lähtökohtaa asettaa muiden kuin palkkakustannusten nousu maksimissaan 2 prosenttiin kaikkien toimielinten osalta. Suomi pitää kuitenkin tärkeänä, että inflaatiotilanteen vuoksi toimielimet ja virastot pyrki-vät entisestään tehostamaan toimintaansa ja etsimään mahdollisia säästökohteita, jotta määrärahojen kasvu olisi mahdollisimman alhainen. Suomi suhtautuu varauksellisesti yh-den ainoan liikkumavaravälineen käyttöön otsakkeessa 7.

Komissio ilmoittaa täydentävänsä talousarvioesitystään syksyllä annettavassa oikaisukir-jelmässä. Oikaisukirjelmään otetaan erikseen kantaa, kun se on saatu.

Suomen lopulliset kannat EU:n vuoden 2024 talousarvioon muodostetaan lopullisen ko-konaisuuden perusteella, ottaen huomioon Suomen kokonaisuuden.

Pääasiallinen sisältö

Yleistä

Tämä E-kirje perustuu englanninkieliseen yleisaineistoon komission ennakkoarviosta.

EU:n talousarvio jakautuu maksusitoumusmäärärahoihin (sitoumukset) ja maksumäärä-rahoihin (maksut). Sitoumuksia voidaan verrata valtion talousarvion valtuuksiin. Sitoumus on oikeudellinen velvoite tiettyjen määrärahojen maksamiseen. Sitoumuksilla ei ole välit-tömiä suoria taloudellisia vaikutuksia. Taloudelliset vaikutukset tulevat siinä vaiheessa, kun sitoumukset muuttuvat käytännön kassavirraksi eli maksuiksi.

Maatalouden suorien tukien ja EU:n yleisen hallinnon osalta sitoumukset ja maksut ovat samalla tasolla. Käytännössä lähes kaikkien muiden otsakkeiden osalta maksut konkreettisesti myöhemmin, joskus vuosiakin sitoumusten perässä. Kansalliset EU-maksut määräytyvät maksujen eli kassavirran perusteella.

EU:n vuoden 2024 talousarvio on järjestyksessään neljäs monivuotisen rahoituskehyskauden 2021–2027 aikana sekä neljäs nykyisen komission ohjelman ja prioriteettien mukaisesti valmisteltu talousarvioesitys.

Menot

Komission mukaan, sen talousarvioesityksen tavoitteena on vastata tämän hetkisiin merkittäviin haasteisiin, muun muassa EU:n talouden elpymisen tukeminen sekä Ukrainalle osoitettavan tuen jatkaminen. Talousarvioesityksellä edistettäisiin lisäksi voimassa olevan monivuotisen rahoituskehyksen prioriteetteja, kuten siirtymää kohti vihreää, digitaalista ja kestävää Eurooppaa. Talousarvioesityksen otsakkeessa 1 pääpaino olisi digitalisaation ja tutkimuksen tukemisessa. Kestävää rakennemuutosta ja vihreää kasvua tuettaisiin erityisesti otsakkeiden 2 ja 3 rahoitusohjelmilla. Talousarvioesityksen otsakkeiden 4 ja 5 ohjelmat koskevat muun muassa muuttoliiketoimia ja turvallisuutta. Otsakkeen 6 ohjelmat sisältävät rahoitusta EU:n ulkosuhteisiin.

Vuoden 2024 talousarvioesityksen sitoumusten kokonaistaso olisi rahoituskehyksen sisäpuolelle kuuluvien ohjelmien osalta 187 780,1 miljoonaa euroa (1,06 % EU27:n BKTL:sta). Maksujen osalta kokonaistaso olisi talousarvioesityksen mukaan 141 682 miljoonaa euroa (0,8 % EU27:n BKTL:sta). Kun mukaan lasketaan rahoituskehyksen ulkopuoliset erityisvälineet, talousarvioesityksen kokonaissumma olisi sitoumuksina 189 341 miljoonaa euroa (1,07 % EU27:n BKTL:sta) ja maksuina 143 053,4 miljoonaa euroa (0,81 % EU27:n BKTL:sta). Kokonaisuutena sitoumukset kasvaisivat +1,4 % ja maksut vähenisivät -15,2 % vuoteen 2023 verrattuna. Talousarvioesityksessä kokonaistason ja rahoituskehyksen katon välinen liikkumavara ennakoimattomiin menoihin vastaamiseksi (marginaali) olisi sitoumusten osalta 367,9 miljoonaa euroa ja maksujen osalta 30 608,3 miljoonaa euroa. Edellä mainitut luvut eivät sisällä *elpymisvälineestä* kohdentuvan rahoituksen maksumäärärahoja.

Erityisrahoitusvälineillä voidaan vastata poikkeuksellisiin ja ennakoimattomiin tilanteisiin, ulkoisiin tai sisäisiin, ja ne otetaan käyttöön tarvittaessa, silloin kun menoja ei voida rahoittaa yhden tai useamman rahoituskehyksen otsakkeen enimmäismäärien rajoissa käytettävissä olevista määristä. Erityisrahoitusvälineet ovat rahoituskehyksen ulkopuolisia välineitä. Komissio esittää rahoituskehyksen ulkopuolisiin temaattisiin erityisrahoitusvälineisiin (*Euroopan globalisaatorahasto, solidaarisuus- ja hätäapuvaraus* ja *Brexit-mukautusvaraus*) sitoumuksina 1 560,9 miljoonaa euroa ja maksuina 1 371,4 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna temaattisten erityisrahoitusvälineiden sitoumukset vähenisivät 1 294,3 miljoonaa euroa (-45,3 %) ja maksut 1 308,4 miljoonaa euroa (-48,8 %). Lisäksi komissio ehdottaa *joustovälineen* käyttöönottoa sitoumuksina 1 635,5 miljoonaa euroa ja maksuina 1 747,3 miljoonaa euroa otsakkeissa 2b ja 5, sekä *yhden ainoan liikkumavara-välineen* käyttöönottoa sitoumuksina 549,4 miljoonaa euroa otsakkeissa 2b ja 7.

Alla on komission talousarvioesityksessään esittämä taulukko sitoumusten ja maksujen kehittymisestä otsakkeittain varainhoitovuosina 2023 ja 2024. Vuoden 2023 luvut sisältävät myös lisätalousarviot nro 1/2023 ja nro 2/2023.

Taulukko 1: Talousarvioesitys 2024

Maksusitoumus- (MSM) ja maksumääräraha (MM), miljoonaa euroa käyvin hinnoin

	Talousarvioesitys 2024		Talousarvio 2023 ml. lisätalousarvio 1/2023 ja 2/2023		Osuus talousarvioesityksestä 2024 (%)		Ero 2024–2023		Ero 2024/2023 (%)	
	(1)		(2)		(3)		(1 – 2)		(1 / 2)	
	MSM	MM	MSM	MM	MSM	MM	MSM	MM	MSM	MM
1. Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous	21 431,4	20 916,2	21 595,1	20 898,1	11,3 %	14,6 %	-163,7	18,1	-0,8 %	0,1 %
Rahoituskehyksen katto	21 598,0		21 727,0							
Liikkumavara	166,6		131,9							
2. Koheesio, palautumiskyky ja arvot	74 979,4	34 186,0	70 586,7	58 058,7	39,6 %	23,9 %	4 392,7	-23 872,6	6,2 %	-41,1 %
josta joustovälineellä	1 335,4		182,2							
josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä	372,8		280,0							
Rahoituskehyksen katto	73 289,0		70 137,0							
Liikkumavara	17,8		12,5							
josta Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio (2 a)	64 665,2	24 155,7	62 926,5	50 875,0	34,2 %	16,9 %	1 738,7	-26 719,3	2,8 %	-52,5 %
josta Palautumiskyky ja arvot (2 b)	10 314,2	10 030,4	7 660,2	7 183,7	5,4 %	7,0 %	2 653,9	2 846,7	34,6 %	39,6 %
3. Luonnonvarat ja ympäristö	57 388,9	54 232,6	57 263,4	57 457,3	30,3 %	37,9 %	125,5	-3 224,7	0,2 %	-5,6 %
Rahoituskehyksen katto	57 449,0		57 295,0							
Liikkumavara	60,1		31,6							
josta Markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	40 602,1	40 590,3	40 692,2	40 698,2	21,4 %	28,4 %	-90,1	-107,9	-0,2 %	-0,3 %
4. Muuttoliike ja rajaturvallisuus	3 896,7	3 258,0	3 727,3	3 038,4	2,1 %	2,3 %	169,4	219,6	4,5 %	7,2 %
Rahoituskehyksen katto	4 020,0		3 814,0							
Liikkumavara	123,3		86,7							
5. Turvallisuus ja puolustus	2 304,2	2 028,4	2 116,6	1 208,4	1,2 %	1,4 %	187,5	820,0	8,9 %	67,9 %
josta joustovälineellä	300,2		170,6							
Rahoituskehyksen katto	2 004,0		1 946,0							
Liikkumavara										
6. Naapurialueet ja muu maailma	15 830,0	15 111,2	17 211,9	13 994,9	8,4 %	10,6 %	-1 381,9	1 116,2	-8,0 %	8,0 %
josta joustovälineellä			882,9							
Rahoituskehyksen katto	15 830,0		16 329,0							
Liikkumavara										
7. EU:n yleinen hallinto	11 949,6	11 949,6	11 313,1	11 313,1	6,3 %	8,4 %	636,5	636,5	5,6 %	5,6 %
josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä	176,6									
Rahoituskehyksen katto	11 773,0		11 419,0							
Liikkumavara			105,9							
Määrärahat yhteensä otsakkeet 1-7	187 780,1	141 682,0	183 814,1	165 968,9	99,2 %	99,0 %	3 966,0	-24 286,9	2,2 %	-14,6 %
josta joustovälineellä	1 635,5	1 747,3	1 235,7	948,1						
josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä	549,4		280,0							
Rahoituskehyksen katto	185 963,0	170 543,0	182 667,0	168 575,0						
Liikkumavara	367,9	30 608,3	368,6	3 554,2						
Menot % BKTL:sta	1,06 %	0,80 %	1,09 %	0,98 %						
Temaattiset erityisrahoitusvälineet	1 560,9	1 371,4	2 855,2	2 679,8	0,8 %	1,0 %	-1 294,3	-1 308,4	-45,3 %	-48,8 %
Yhteensä kaikki	189 341,0	143 053,4	186 669,3	168 648,7	100 %	100 %	2 671,7	-25 595,3	1,4 %	-15,2 %
Menot % BKTL:sta	1,07 %	0,81 %	1,10 %	1,00 %						

Otsake 1: Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous

Otsake 1 on keskeisessä asemassa innovaatioiden, sisämarkkinoiden kehittämisen, strategisten investointien ja digitalisaation mahdollistajana. Otsakkeeseen kuuluvat muun muassa tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma *Horisontti Eurooppa*, *Digitaalinen Eurooppa* -ohjelma, strategisten investointien keskeinen ohjelma *Verkkojen Eurooppa* -väline sekä investointiohjelma *InvestEU*. Otsakkeesta 1 rahoitettavia tärkeimpiä hajautettuja virastoja ovat muun muassa Euroopan Unionin avaruushjelmavirasto, Euroopan kemikaalivirasto ja Euroopan lentoturvallisuusvirasto.

Komissio esittää otsakkeeseen 1 sitoumusmäärärahoina 21 431,4 miljoonaa euroa ja maksumäärärahoina 20 916,2 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Tämä tarkoittaisi sitoumusmäärärahoihin -0,8 % laskua ja maksumäärärahoihin +0,1 % nousua vuoteen 2023 verrattuna. Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi noin 167 miljoonaa euroa.

Komissio esittää lisäksi *elpymisvälineen* rahoituksesta kohdentuvina maksuina 2 797 miljoonan euron lisäystä otsakkeeseen 1. *Elpymisvälineestä* kohdentuvan rahoituksen sitoumukset on tehtävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Horisontti Eurooppa

Otsakkeen 1 ylivoimaisesti suurin ohjelma on tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma *Horisontti Eurooppa*. *Horisontti Euroopan* avulla rahoitetaan tärkeää tutkimusta esimerkiksi strategisen autonomian, Euroopan ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden palauttamisen, palautumiskyvyn sekä vihreän siirtymän ja digitalisaation aloilla. Lisäksi ohjelmasta rahoitetaan ukrainalaisten tutkijoiden pääsyä hyödyntämään eurooppalaista tutkimusinfrastruktuuria ja tuetaan ukrainalaisten kaupunkien integroimista ilmastoneutraaliuteen niiden jälleenrakentamisessa. Komissio esittää ohjelmalle sitoumuksina 12 812,1 miljoonaa euroa (+ 3,7 % vrt. vuoteen 2023) ja maksuina 11 832,8 miljoonaa euroa (-0,6 %).

Komission *Horisontti Eurooppaan* esittämät määrärahat sisältäisivät aiempien sitoumusten uudelleen käyttöönottamista EU:n varainhoitoasetuksen (VHA) 15 (3) artiklan nojalla 95,3 miljoonan euron edestä vuodelle 2024, mikä on linjassa rahoituskehyssovn kanssa.

Lisäksi talousarvioesitys sisältää rahoituskehysasetuksen (neuvoston asetus EU, Eurotom N:o 2020/2093) 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen *Horisontti Eurooppa* -ohjelmalle 460,5 miljoonalla eurolla. Määrärahojen lisäys toteutetaan mukauttamalla rahoituskehysen enimmäismääriä rahoituskehysasetuksen 4 artiklan mukaisesti.

Euroopan strategiset investoinnit

Otsakkeen 1 muut merkittävimmät ohjelmat ovat Euroopan strategiset investoinnit –osiin kuuluvat investointiohjelma *InvestEU*, strategisten yhteyksien ohjelma *Verkkojen Eurooppa* -väline (CEF) ja digitaalisaation erityisohjelma *Digitaalinen Eurooppa*.

InvestEU-ohjelman tavoitteena on täydentää avustusmuotoista rahoitusta ja mobilisoida yksityistä rahoitusta takausten avulla EU:n poliittisilla painopistealueilla, kuten vihreä ja digitaalinen siirtymä, tutkimus ja innovaatiot, terveyssektori sekä strategiset teknologiat. Komissio esittää vuodelle 2024 *InvestEU*-ohjelmaan sitoumuksina 347,5 miljoonaa euroa (+2 % vrt. vuoteen 2023) ja maksuina 346,7 miljoonaa euroa (- 11,1 %). Myös *InvestEU*:n määrärahat sisältävät rahoituskehysasetuksen 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen ohjelmalle 153,5 miljoonalla eurolla vuonna 2024.

Verkkojen Eurooppa -välineeseen ehdotetaan 2 699,8 miljoonaa euroa sitoumuksina (-9,9 % vrt. vuoteen 2023) ja maksuina 3 011,4 miljoonaa euroa (+4 %). *Digitaalinen Eurooppa* -ohjelmaan ehdotetaan puolestaan 1 265,9 miljoonaa euroa sitoumuksina (-3,1 %) ja maksuina 1 149,7 miljoonaa euroa (-10,5 %).

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 2: Talousarvion otsake 1

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 1. Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2024/2023 %
Tutkimus ja innovaatio	13 649,60	1,10 %
Horisontti Eurooppa	12 812,10	3,70 %
Euratom tutkimus- ja koulutusohjelma	281,2	1,70 %
ITER-ohjelma	556,30	-33,80 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	p.m.	-100 %
Euroopan strategiset investoinnit	4 551,20	-6,80 %
InvestEU-rahasto	347,5	2,00 %
Verkkojen Eurooppa-väline (CEF)	2 699,80	-9,90 %
Digitaalinen Eurooppa	1 265,90	-3,10 %
Hajautetut virastot	213,4	3,90 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	24,5	-22,60 %
Sisämarkkinat	946,5	0,80 %
Sisämarkkina-ohjelma	602,2	-0,10 %
EU-petostentorjunta ohjelma	25,5	2,60 %
FISCALIS-ohjelma	38,4	2,00 %
CUSTOMS-ohjelma	135,7	2,00 %
Hajautetut virastot	135,6	7,90 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	9	-40,80 %
Avaruus	2 284,10	0,30 %
Euroopan avaruushjelma	2 088,30	2,10 %
Turvallisten yhteyksien ohjelma	117,4	-24,90 %
Hajautetut virastot	78,5	5,00 %
Yhteensä	21 431,40	-0,80 %
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	<i>21 598,00</i>	
<i>Liikkumavara</i>	<i>166,6</i>	
<i>Sitoumusten uudelleen käyttö (VHA 15.3. artikla)</i>	<i>95,3</i>	

Otsake 2: Koheesio, palautumiskyky ja arvot

Otsake 2 on isoin budjetin seitsemästä otsakkeesta ja se jakautuu kahteen alaotsakkeeseen, joista 2a alaotsake kattaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan. EU:n alue- ja rakennepolitiikalla pyritään kaventamaan EU:n eri alueiden ja jäsenvaltioiden kehityseroja. Tavoitteena on edistää kilpailukykyä ja kestävä kasvua sekä uudistaa taloudellisia ja sosiaalisia rakenteita. Ilmastomuutoksen torjuntatoimia on myös painotettu. Lisäksi alue- ja rakennepolitiikan varoja hyödyntämällä on reagoitu eri kriiseihin, kuten Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan aiheuttamiin seurauksiin. Alaotsake 2a kattaa seuraavat rahastot: *Euroopan aluekehitysrahasto*, *Euroopan sosiaalirahasto* ja *Koheesiorahasto*.

2b alaotsake sisältää palautumiskykyyn ja arvoihin liittyviä EU-budjetin rahastoja. Merkittäviä näistä ovat mm. *Pelastuspalvelumekanismi (UCPM/RescEU)*, terveysohjelma

(*EU4Health*), lähinnä nuorille suunnatut *Erasmus+* ja *Euroopan solidaarisuusjoukot* -ohjelmat, kulttuuri- ja audiovisuaalisen alan *Luova Eurooppa* -ohjelma sekä oikeusalan ohjelmat.

Komissio esittää 2 otsakkeeseen 74 979,4 miljoonaa euroa sitoumuksina (+6,2 % vrt. vuoteen 2023) ja 34 186,0 miljoonaa euroa maksuina (-41,1 %). Komission esityksen mukaan otsakkeen liikkumavaraksi jäisi 17,8 miljoonaa euroa, joten otsakkeen sitoumukset käytettäisiin talousarvioesityksen mukaan lähes täysimääräisesti. Komissio ehdottaa, että *joustovälinettä* käytettäisiin 1 335,4 miljoonalla eurolla ja yhtä ainoaa liikkumavaravälinettä 372,8 miljoonalla eurolla otsakkeessa 2.

Komissio ehdottaa ensi vuodelle *elpymisvälineen* rahoituksesta kohdentuvina maksuina otsakkeen 2 ohjelmiin 107 007,2 miljoonaa euroa. Elpymisvälineestä kohdentuvan rahoituksen sitoumukset on tehtävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

2a Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio

Otsakkeeseen 2a ehdotetaan kaikkiaan sitoumuksina 64 665,2 miljoonaa euroa ja maksuina 24 155,7 miljoonaa euroa. Sitoumukset kasvavat +2,8 % vuoteen 2023 verrattuna ja vastaavasti maksut pienenevät peräti -52,5 %. Maksujen pieneminen johtuu erityisesti 2014-2020 ohjelmakauden ohjelmien loppumisesta. Edellisen kauden ohjelmille maksetaan enää pääasiassa ohjelmien loppumiseen liittyviä maksuja. Vastaavasti nykyisen ohjelmakauden ohjelmien osalta vuosi 2024 on vasta toinen täyden toimeenpanon vuosi, jolloin maksutarpeet ovat vasta asteittain kasvamassa. Maksujen tason lasku liittyy siis ohjelmakausien taitekohtaan, kun edellinen ohjelmakausi on päättymässä ja nykyinen vasta pääsemässä vauhtiin.

2a alaotsakkeen suurin ohjelma on *Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)*, johon esitetään talousarvioesityksessä sitoumuksina 39 434,5 miljoonaa euroa (+2,7 % vrt. vuoteen 2023) ja maksuina 13 079,4 euroa (-52,1 %). Toinen merkittävä ohjelma on *Euroopan Sosiaalirahasto (ESR+)*, jonka avulla edistetään työllisyyttä ja osallisuutta, ja joka toimii EU:n sosiaalisten oikeuksien pilarin tärkeänä rahoitusvälineenä. Komissio ehdottaa *Euroopan sosiaalirahastoon* sitoumuksina 16 782,8 miljoonaa euroa (saman verran kuin 2023) ja maksuina 6 855,6 miljoonaa euroa (-47,4 %). Otsakkeessa on lisäksi *Koheesiorahasto (KR)*, jonka sitoumusmäärärahat olisivat 8 448,0 miljoonaa euroa (+8,9 %) ja maksumäärärahat 4 216 miljoonaa euroa (-60,0 %).

Lisäksi otsakkeeseen 2a ohjautuu rahoitusta maksuina *REACT-EU*-ohjelmasta osana *elpymisvälineestä* kohdentuvaa rahoitusta. Sitoumukset *REACT-EU*-ohjelmaan on tehty vuosina 2021-2022, joista maksuina vuodelle 2024 on komission esityksessä 10 690,9 miljoonaa euroa.

2b Palautumiskyky ja arvot

Talousarvion 2b Palautumiskyky ja arvot –alaotsakkeen rahoitusohjelmia ovat muun muassa *Elpymis- ja palautumistukiväline (RRF)*, *Teknisen tuen väline (TSI)*, *Pelastuspalvelumekanismi (UCPM/RescEU)*, *Terveysohjelma (EU4Health)*, *Erasmus+*, *Euroopan solidaarisuusjoukot*, *Luova Eurooppa*, *Kansalaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot* -ohjelma sekä *Oikeusjärjestys*-ohjelma. Otsakkeesta 2 b rahoitettavia, keskeisiä hajautettuja virastoja ovat Euroopan lääkevirasto, tartuntatautivirasto, Euroopan perusoikeusvirasto, EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön virasto ja Euroopan syyttäjänvirasto.

Komissio ehdottaa talousarvioesityksessä *RFF-välineeseen* ja *TSI-välineeseen* yhteensä 123,5 miljoonaa euroa sitoumuksina (+2 % vrt. vuoteen 2023) ja 104,7 miljoonaa euroa maksuina (-8,9 %). *Elpymisvälineen* rahoituskuluihin ehdotetaan sitoumuksina ja maksuina 3 870 miljoonaa euroa vuonna 2024 (+194,1 %). Komissio perustelee tätä nopeasti

ja huomattavasti nousseilla koroilla. Alkuperäisessä vuoden 2024 rahoitussuunnitelmassa rahoituskustannusten enimmäismäärä oli 2 071 miljoonaa euroa. Kohonneiden korkokustannusten vuoksi otsakkeessa ehdotetaan käytettävän yhtä ainoaa liikkumavara välinettä, sekä *joustovälinettä*. Komissio voi päivittää rahoituskustannuksia koskevaa ehdotustaan oikaisukirjelmässä, kun korkoennusteet päivittyvät.

Talousarvioesitys sisältää rahoituskehysasetuksen 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen *terveysohjelmalle (EU4Health)* 445,7 miljoonalla eurolla, *Erasmus+*-ohjelmalle 261,3 miljoonalla eurolla, *Luova Eurooppa* -ohjelmalle 92,1 miljoonalla eurolla ja *Kansallaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot* -ohjelmalle 122,9 miljoonalla eurolla. Tämä mahdollistetaan mukauttamalla rahoituskehysasetuksen enimmäismääriä rahoituskehysasetuksen 4 artiklan mukaisesti.

Komissio esittää lisäksi *elpymisvälineen* rahoituksesta kohdentuvina maksuina 96 316,3 miljoonan euron lisäystä otsakkeeseen 2b. *Elpymisvälineen* rahoituksen sitoumukset on tehtävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 3: Talousarvion otsake 2

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 2. Koheesio, palautumiskyky ja arvot	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2024/2023 %
Alaotsake 2a Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	64 665,2	2,8 %
Euroopan aluekehitysrahasto	39 434,5	2,7 %
Koheesiorahasto	8 448,0	8,9 %
Euroopan sosiaalirahasto Plus	16 782,8	0,0 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	p.m.	-
Alaotsake 2 b Palautumiskyky ja arvot	10 314,2	34,6 %
Alueellinen kehitys ja koheesio	34,3	2,0 %
Turkkilais-kyproslaisen yhteisön tuki	34,3	2,0 %
Palautuminen ja resilienssi	5 239,9	98,6 %
Elpymis- ja palautumistukiväline RRF ja Teknisen tuen väline TSI	123,5	2,0 %
Euron väärentämisen vastainen ohjelma Perikles IV	0,9	2,0 %
Elpymisvälineen rahoituskustannukset	3 870,0	194,1 %
Pelastuspalvelumekanismi/rescEU	230,3	22,5 %
Terveysohjelma EU4Health	753,8	2,0 %
Hajautetut virastot	249,3	-4,5 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	12,1	0,8 %
Investoiminen ihmisiin, sosiaaliseen koheesioon ja arvoihin	5 040,0	1,0 %
Työllisyys ja sosiaaliset innovaatiot EaSI	93,5	-
Erasmus+	3 736,1	1,8 %
Euroopan solidaarisuusjoukot	144,0	-0,1 %
Luova Eurooppa	331,8	-0,3 %
Kansalaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot	215,0	-0,1 %
Oikeusjärjestys	41,8	-1,0 %
Hajautetut virastot ja Eurooppalainen syyttäjävirsto EPPO	288,8	6,6 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	189,0	-14,6 %
Yhteensä	74 979,4	6,2 %
<i>josta joustovälineellä</i>	<i>1 335,4</i>	
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>	<i>372,8</i>	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	<i>73 289,0</i>	
<i>Liikkumavara</i>	<i>17,8</i>	

Otsake 3: Luonnonvarat ja ympäristö

Otsake 3 sisältää yhteisen maatalouspolitiikan menot, maaseudun kehittämismenot, yhteisen kalastuspolitiikan menot sekä keskeisiä ympäristö- ja ilmastotoimien menoja, kuten oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi. Otsakkeen toimilla vastataan keskeisesti EU 2030 ilmasto- ja energiatavoitteisiin, joiden avulla pyritään kasvuhuonekaasupäästöjen 55 % vähennystavoitteeseen. Lisäksi se on keskeinen otsake biodiversiteetti-strategian, Pel-lolta pöytään –strategian ja Kestävän kehityksen tavoitteiden osalta. Otsakkeen tärkeimpiä hajautettuja virastoja ovat Euroopan ympäristövirasto, Euroopan kalastuksenvälön-tavirasto ja Suomeen sijoitettu Euroopan kemikaalivirasto. Lisäksi otsakkeessa on vuo-desta 2023 alkaen ollut sisällytettynä myös hiilirajamekanismin (CBAM) toimeenpanoon liittyvät menot.

Komission vuoden 2024 talousarvioesityksessä otsakkeeseen esitetään yhteensä 57 388,9 miljoonaa euroa sitoumuksina (+0,2 % vrt. vuoteen 2023) ja 54 232,6 miljoonaa

euroa maksuina (-5,6 %). Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi 60,1 miljoonaa euroa. Lisäksi komission mukaan otsakkeeseen ohjautuisi elpymisvälineen kautta 3 049,9 miljoonaa euroa maksuina. *Elpymisvälineen* rahoituksen sitoumukset on tehtävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Maatalous- ja meripolitiikan ohjelmat

Maatalous- ja meripolitiikan ohjelmat koostuvat *Euroopan maatalouden tukirahastosta (EAGF)*, *Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (EAFRD)* sekä *Euroopan meri- kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMFAF)*. Maaseudun kehittämisen ohjelmaan tulee maksuja myös *elpymisvälineen* kautta.

Maataloustukirahaston menot ovat pääasiassa viljelijöille maksettavaa suoraa tulotukea. Vuodelle 2024 maataloustukirahaston sitoumukset olisivat komission esityksen mukaan yhteensä 40 602,1 miljoonaa euroa (-0,2 % vrt. vuoteen 2023) ja maksut 40 590,3 miljoonaa euroa (-0,3 %). Sitoumusten osalta luvussa on otettu huomioon -1 046,9 miljoonan euron nettosiirto *maataloustukirahaston* ja *maaseudun kehittämisrahaston välillä*. Komission esitys maataloustukirahaston määrärahoiksi vuodelle 2024 on 505,5 miljoonaa euroa pienempi kuin se olisi, mikäli vastaavaa summaa ei osoitettaisi maataloustukirahastoon käyttötarkoitukseensa sidottuna tulona. Varainhoitoasetuksen mukaan tietyt maatalouspolitiikan alaiset toiminnot, kuten virheiden korjaukset, tuottavat tuloa, jotka osoitetaan takaisin tukirahastoon kattamaan sen tarpeita.

Maaseudun kehittämisen (EAFRD) määrärahat vuonna 2024 olisivat komission ehdotuksen mukaan 13 155,8 miljoonaa euroa sitoumuksina (+ 1,7 % vrt. vuoteen 2023) ja 11 991,9 miljoonaa euroa maksuina (-20,5 %). Maaseudun kehittämisen osalta rahoitettava määrä *elpymisvälineestä* olisi maksuina 1 805,6 miljoonaa euroa. Maaseudun kehittämisen ohjelmaan ei enää kohdistu *elpymisvälineestä* rahoitettavia sitoumuksia.

Euroopan meri- kalatalous- ja vesiviljelyrahaston sitoumukset vuonna 2024 olisivat komission esityksen mukaan 1 069,7 miljoonaa euroa (-3,0 % vrt. vuoteen 2023) ja maksut 780,6 miljoonaa euroa (-12,1 %).

Ympäristö- ja ilmastotoimien ohjelmat

LIFE-ohjelma tukee tärkeitä EU:n poliittisia tavoitteita, erityisesti luonnon ja biologisen monimuotoisuuden suojelua sekä siirtymää kohti uusiutuvaan energiaan perustuvaa ilmastoneutraalia taloutta. Ohjelmaan esitetään sitoumuksina 744,9 miljoonaa euroa vuodelle 2024 (-1,5 % vrt. vuoteen 2023) ja 571,4 miljoonaa euroa maksuina (+9,2 %).

Toinen keskeinen vihreän kehityksen ohjelman puitteissa rahoitettu kokonaisuus on *oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi (JTM)*, mikä koostuu *oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF)*, *InvestEU:n* sisäisestä siirtymäohjelmasta sekä *julkisen sektorin lainajärjestelystä*. Näistä *oikeudenmukaisen siirtymän rahasto* on osa otsaketta 3. Sen sitoumukset olisivat 1 489,9 miljoonaa euroa ja maksut 3,3 miljoonaa euroa vuonna 2024. *Oikeuden mukaisen siirtymän –ohjelmaa* rahoitetaan myös *elpymisvälineestä* kohdentuvalla rahoituksella. Vuonna 2024 rahoitus olisi maksuina 1 243,4 miljoonaa euroa. *Elpymisvälineen* rahoituksen sitoumukset on tehtävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 4: Talousarvion otsake 3

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 3. Luonnonvarat ja ympäristö	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2024/2023 %
Maatalous- ja meripolitiikka	55 020,2	0,2 %
Euroopan maatalouden tukirahasto	40 602,1	-0,2 %
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto	13 155,8	1,7 %
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto	1 069,7	-3,0 %
Kestävät kalastussopimukset ja alueelliset kalastusorganisaatiot	162,8	0,5 %
Hajautetut virastot	29,9	1,1 %
Ympäristö- ja ilmastotoimet	2 368,7	1,2 %
Ympäristön ja ilmastotoimien ohjelma (LIFE)	744,9	-1,5 %
Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto	1 489,9	1,6 %
Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin alainen julkisen sektorin lainajärjestely	50,0	n.a.
Hajautetut virastot	67,6	14,6 %
Yhteensä	57 388,9	0,2 %
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	<i>57 449,0</i>	
<i>Liikkumavara</i>	<i>60,1</i>	

Otsake 4: Muuttoliike ja rajaturvallisuus

Talousarvion otsakkeesta 4 Muuttoliike ja rajaturvallisuus ohjataan jäsenvaltioille taloudellista ja teknistä tukea turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan, rajavalvonnan, viisumipolitiikan ja tullitarkastusten aloilla. Otsakkeesta 4 rahoitettavia hajautettuja virastoja ovat *EU:n turvapaikkavirasto (EUAA)*, *Frontex* ja tietojärjestelmävirasto *eu-LISA*. Komissio esittää vuodelle 2024 otsakkeeseen kokonaistasoksi yhteensä 3 896,7 miljoonaa euroa sitoumuksina (+4,5 % vrt. vuoteen 2023) ja 3 258,0 miljoonaa euroa maksuina (+7,2 %). Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi 123,3 miljoonaa euroa.

Maahanmuuton alalla keskeinen ohjelma on *Turvapaikka-, muuttoliike- ja kotouttamisrahasto AMIF*. Talousarvioesityksessä vuodelle 2024 esitetään *AMIF*:iin 1 500,7 miljoonaa euroa sitoumuksina (+3,2 % vrt. vuoteen 2023) ja 1 354,1 miljoonaa euroa maksuina (+1,8 %).

Rajaturvallisuuden alalla keskeinen ohjelma on *Integroitu Rajaturvallisuusrahasto (IBMF)*. Talousarvioesityksessä vuodelle 2024 esitetään *IBMF*:n rajaturvallisuus ja viisumit (*BMVI*) -osaan 1 000,8 miljoonaa euroa sitoumuksina (+4,6 % vrt. vuoteen 2023) ja 503,7 miljoonaa euroa maksuina (+26,9 %). *IBMF*-välineen toisesta osasta (*CCEi*) ohjataan varoja tullitarkastuksiin liittyviin laitteistoihin siten, kuin alla olevassa taulukossa on esitetty.

Komission talousarvioesitys sisältää rahoituskehysasetuksen 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen *IBMF*-ohjelman *BMVI*-osiossa 154 miljoonalla eurolla. Tämä mahdollistetaan mukauttamalla rahoituskehysasetuksen 4 artiklan mukaisesti.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 5: Talousarvion otsake 4

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 4. Muuttoliike ja rajaturvallisuus	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2024/2023 %
Maahanmuutto	1 668,8	2,6 %
Turvapaikka- ja muuttoliikerahasto AMIF	1 500,7	3,2 %
Hajautetut virastot	168,1	-2,4 %
Rajavalvonta	2 227,9	6,1 %
Integroitu rajaturvallisuusrahasto (IBMF) – Rajaturval- lisuus- ja viisumiväline (BMVI)	1 000,8	4,6 %
Integroitu rajavalvontarahasto IBMF – Rahoitustukivä- line tullivalvontavälineistöön (CCEi)	143,8	2,0 %
Hajautetut virastot	1 083,3	8,0 %
Yhteensä	3 896,7	4,5 %
<i>Rahoituskehysten katto</i>	<i>4 020,0</i>	
<i>Liikkumavara</i>	<i>123,3</i>	

Otsake 5: Turvallisuus ja puolustus

Otsakkeen 5 avulla pyritään vastaamaan sisäisen turvallisuuden haasteisiin sekä jäsen-
maiden kohtaamiin kompleksisiin turvallisuushkiin, joihin niiden olisi haastavaa vastata
yksin. Komissio esittää otsakkeeseen 5 sitoumusmäärärahoina 2 304,2 miljoonaa euroa
ja maksumäärärahoina 2 028,4 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaisi sitoumusmäärärahoi-
hin +8,9 % lisäystä ja maksumäärärahoihin +67,9 % lisäystä vuoteen 2023 verrattuna.
Otsakkeeseen ei jäisi lainkaan liikkumavaraa. Otsakkeesta rahoitettavan Euroopan huu-
mausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) määrärahoja ehdo-
tetaan lisättävän 14,5 miljoonaa euroa sitoumuksina (+83 %) EU:n huumevirastoa koske-
vasta asetusehdotuksesta saavutetun sovun mukaisesti.

Osakkeen 5 Turvallisuus-osioon esitetään 725,8 miljoonaa euroa sitoumuksina (+5,4 %
vrt. vuoteen 2023) ja 727,4 miljoonaa euroa maksuina (+30,1 %). Kyseiseen osioon sisäl-
tyy muun muassa *Sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF)*, josta tuetaan viranomaisen yh-
teistyötä, sekä ydinturvallisuuden rahastot. *Sisäisen turvallisuuden rahastoon* komissio
esittää sitoumuksina 314,9 miljoonaa euroa (+1,6 %) ja maksuina 230,6 miljoonaa euroa
(+18 %).

Otsakkeen 5 Puolustus-osioon esitetään sitoumuksina 1 578,4 miljoonaa euroa (+10,5 %
vrt. vuoteen 2023) ja maksuina 1 301,1 miljoonaa euroa (+100,4 %). Puolustus-osioon
sisältyy *Euroopan puolustusrahasto (EDF)*, joka jakautuu tutkimus- ja kehittämiskokonai-
suuksiin. *Puolustusrahastoon* ehdotetaan yhteensä 638 miljoonaa euroa sitoumuksina (-
32,5 %) ja 750,3 miljoonaa euroa maksuina (-44,8 %). Rahaston tavoitteena on lisätä
Euroopan puolustusteollisuuden tehokkuutta, kilpailukykyä ja innovaatiokapasiteettia. *So-
tilaalliseen liikkuvuuteen* komissio ehdottaa yhteensä 241,4 miljoonaa euroa sitoumuksina
(-18,2 %) ja 261,7 miljoonaa euroa maksuina (+98,7 %). Turvallisten yhteyksien ohjel-
maan komissio ehdottaa 96 miljoonaa euroa sitoumuksina (+220 %) ja 110 miljoonaa eu-
roa maksuina (+266,7 %).

Komissio julkaisi 19.7.2022 asetusehdotuksen *Euroopan puolustusteollisuuden vahvista-
mista yhteistoiminnallisten hankintojen avulla koskevan välineen (EDIRPA)* perustami-
sesta. Lyhyen aikavälin välineellä pyritään vastaamaan Ukrainan sodan aiheuttamiin kii-
reellisimpiin ja kriittisimpiin tarpeisiin. *EDIRPA*-välineeseen ehdotetaan yhteensä 260 mil-
joonaa euroa sitoumuksina ja 100 miljoonaa euroa maksuina. Komissio julkaisi 3.5.2023
uuden puolustusteollisuuden ampumatarviketuotantoa koskevan asetusehdotuksen

(ASAP). Asetusehdotukseen sisältyy rahoitusväline, jonka tarkoituksena on tuotantokapasiteetin vahvistaminen. Komissio on esittänyt välineen rahoitusta uudelleenkohdennuksin *Puolustusrahastosta* sekä *EDIRPA*-välineestä. *ASAP*-rahoitusvälineeseen ehdotetaan yhteensä 343 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 78,5 miljoonaa euroa maksuina vuodelle 2024. Mikäli uudet rahoitusvälineet *EDIRPA* ja *ASAP* tulisivat hyväksytyiksi, edellyttäisi niiden rahoitus *joustovälineen* käyttöä yhteensä 300,2 miljoonalla eurolla.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 6: Talousarvion otsake 5

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 5. Palautumiskyky, turvallisuus ja puolustus	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2024/2023 %
Turvallisuus	725,8	5,4 %
Sisäisen turvallisuuden rahasto ISF	314,9	1,6 %
Ydinlaitosten käytöstäpoisto (Liettua)	74,6	8,4 %
Ydinturvallisuus ja käytöstäpoisto (ml. Bulgaria ja Slovakia)	62,3	8,9 %
Hajautetut virastot	251,1	9,0 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	22,9	2,0 %
Puolustus	1 578,4	10,5 %
Euroopan puolustusrahasto	419,8	-33,0 %
Euroopan puolustusrahasto (tutkimus)	218,2	-31,7 %
Sotilaallinen liikkuvuus	241,4	-18,2 %
Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteishankintojen avulla –väline (EDIRPA)	260,0	65,6 %
Puolustusteollisuuden ampumatarviketuotannon vahvistamisväline (ASAP)	343,0	100,0 %
Turvallisten yhteyksien ohjelma	96,0	220,0 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	p.m.	
Yhteensä	2 304,2	8,9 %
<i>josta joustovälineellä</i>	300,2	
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	2 004,0	
<i>Liikkumavara</i>		

Otsake 6: Naapurialueet ja muu maailma

EU:n ulkosuhderahoituksen painopisteitä on lukuisia, mm.: Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten kuten ruokakriisin lievittäminen, Ukrainan tukeminen, Global Gateway -aloite yhteyspolitiikan alalla sekä demokratian tukeminen. Komissio esittää vuodelle 2023 otsakkeen 6 sitoumuksiin yhteensä 15 830,0 miljoonaa euroa (-8,0 % vrt. vuoteen 2023) ja maksuihin 15 111,2 miljoonaa euroa (+8,0 %). Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi 0 euroa eli liikkumavaraa ei jäisi lainkaan ennakoimattomien tilanteiden varalle.

Otsakkeen 6 Ulkosuhderahoitus-osion merkittävin ohjelma on *Naapuruus- ja ulkosuhdeväline (NDICI – Global Europe)*. Komissio ehdottaa vuodelle 2024 *NDICI*-välineeseen 11 373,9 miljoonaa euroa sitoumuksina (-7,2 % vrt. vuoteen 2023) ja 10 743,8 miljoonaa euroa maksuina (+20,1 %). *NDICI*-väline sisältää mm. maantieteellisiä ja temaattisia ohjelmia. Ukrainaa, Moldovaa ja Georgiaa sekä Syyrian pakolaisia avustettaisiin tästä välineestä edelleen vuonna 2024.

Toinen keskeinen ulkosuhderahoituksen ohjelma on *Humanitaarisen avun väline (HUMA)*. Komissio ehdottaa *HUMA*-välineeseen 1 660,7 miljoonaa euroa sitoumuksina (-6,5 % vrt.

vuoteen 2023) ja 1 737,4 miljoonaa euroa maksuina (-5,3 %). Komission mukaan humanitaarisen avun tarve maailmanlaajuisesti tulee pysymään suurena vuonna 2024. Muita ulkosuhderahoituksen kohteita ovat *Eurooppalainen ydinturvallisuusväline (INSC)*, *Merentakaiset maat ja alueet (OCT)* ja *Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (CFSP)*. Lisäksi EU-budjetista ulkosuhderahoituksesta katetaan osa Ukrainalle myönnettyistä MFA+-lainoista aiheutuneista korkokuluista. Komissio ehdottaa tähän varattavan 5 miljoonaa euroa sitoumuksina ja maksuina vuonna 2024.

Otsakkeesta 6 rahoitetaan vielä EU-jäsenvaltioksi liittymisen valmistelua. *Liittymistä valmistelevasta välineestä (IPA III)* ohjataan rahoitusta hakijamaille ja mahdollisille hakijamaille eri tarkoituksiin. Komissio ehdottaa *IPA III*-välineeseen sitoumuksina 2 116,5 miljoonaa euroa (-16,4 % vrt. vuoteen 2023) ja maksuina 1 974,6 miljoonaa euroa (-23,8 %). Tukea on tarkoitus edelleen vuonna 2024 ohjata mm. Länsi-Balkanille.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 7: Talousarvion otsake 6

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 6. Naapurialueet ja muu maailma	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2024/2023 %
Ulkosuhderahoitus	13 713,5	-6,6 %
Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline NDICI – Global Europe	11 373,9	-7,2 %
Eurooppalainen ydinturvallisuusväline INSC	41,8	4,6 %
Merentakaiset maat ja alueet OCT (ml. Grönlanti)	71,4	2,0 %
Humanitaarinen apu HUMA	1 660,7	-6,5 %
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka CFSP	384,7	3,5 %
Ukrainan makrotaloudellinen apu plus (MFA+)	5,0	
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	176,1	2,7 %
Liittymisvalmistelu	2 116,5	-16,4 %
Liittymistä edeltävä tuki IPA III	2 116,5	-16,4 %
Yhteensä	15 830,0	-8,0 %
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	<i>15 830,0</i>	
<i>Liikkumavara</i>		

Otsake 7: EU:n yleinen hallinto

Otsake 7 kattaa komission ja muiden toimielinten hallintomenojen ohella eläkemenot ja Eurooppa-koulujen menot. Hajautettujen virastojen menot ja suoraan tiettyihin ohjelmiin liittyvät hallinto- ja tukimenot on sijoitettu talousarviossa asianomaisten otsakkeiden alle. Hallintomenoihin esitetään yhteensä 11 949,6 miljoonaa euroa. Määrärahat kasvaisivat +5,6 % vuoteen 2023 verrattuna. Määrärahoissa ovat mukana eläkkeet sekä Eurooppa-koulut (sisältäen myös rahoitusosuudet eri instituutioiden niin sanottuihin kakkostyyppin Eurooppa-kouluihin). Eläkemenot (kaikki instituutiot) kasvaisivat 223,5 miljoonaa euroa (+9,5 %) vuodesta 2023. Eurooppa-koulujen menot kasvaisivat edellisestä vuodesta 21,6 miljoonaa euroa (+9,6 %).

EU:n toimielinten hallintomenojen suuruudeksi esitetään yhteensä 9 137 miljoonaa euroa sitoumuksina (+4,5 % vrt. vuoteen 2023). Komission määrärahojen osuus tästä kokonaisuudesta olisi yhteensä 4 221,4 miljoonaa euroa, jolloin sen määrärahat kasvaisivat vuoteen 2023 verrattuna 4 %. Muiden toimielinten määrärahat olisivat puolestaan 4 915,6 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaisi 4,9 % kasvua. Talousarvioesityksen mukaan Euroopan parlamentin määrärahat kasvaisivat 108,5 miljoonaa euroa (+4,8 %) ja neuvoston 28,9

miljoonaa euroa (+4,5 %). Komissio on leikannut talousarvioesityksessään kaikkien toimielinten omia talousarvioesityksiä.

Yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä katettaisiin yhteensä 176,6 miljoonaa euroa otsakkeen 7 määrärahoista. Otsakkeeseen ei jäisi lainkaan liikkumavaraa. Komissio perustelee otsakkeen määrärahakasvua korkealla inflaatiolla, jolla on suoravaikutus muun muassa palkkoihin, eläkkeisiin, toimitilakustannuksiin ja energiahintoihin. Komissio on asettanut muiden kuin palkkakustannusten nousun maksimissaan 2 % kaikkien toimielinten osalta.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 8: Talousarvion otsake 7

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 7. EU:n yleinen hallinto	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2024/2023 %
Eurooppa-koulut ja eläkkeet	2 812,6	9,5 %
Eläkkeet	2 565,5	9,5 %
Eurooppa-koulut	247,2	9,6 %
Toimielinten hallintomenot	9 137,0	4,5 %
Komissio	4 221,4	4,0 %
Muut toimielimet	4 915,6	4,9 %
<i>josta Euroopan parlamentti</i>	2 354,9	4,8 %
<i>ja Eurooppa-neuvosto ja neuvosto</i>	676,8	4,5 %
Yhteensä	11 949,6	5,6 %
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>	176,6	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	11 773,0	
<i>Liikkumavara</i>		

Erityisvälineet

Neuvoston asetuksessa vuosia 2021–2027 koskevasta monivuotisesta rahoituskehiksestä (EU, Euratom N:o 2020/2093) on määräykset erityisrahoitusvälineistä, joilla voidaan vastata poikkeuksellisiin ja ennakoimattomiin tilanteisiin, ulkoisiin tai sisäisiin, ja jotka otetaan käyttöön tarvittaessa, silloin kun menoja ei voida rahoittaa yhden tai useamman rahoituskehityksen otsakkeen enimmäismäärien rajoissa käytettävissä olevista määristä.

Rahoituskehysasetuksen mukaisia temaattisia erityisrahoitusvälineitä ovat *solidaarisuus- ja hätäapuvaraus (SEAR)*, *Euroopan globalisaatiorahasto (EGF)* sekä *Brexit-mukautusvaraus (BAR)*. Muita kuin temaattisia erityisrahoitusvälineitä ovat *yksi ainoa liikkumavaraväline (SMI)* sekä *joustoväline (FI)*. Näiden välineiden pl. *yksi ainoa liikkumavaraväline*, määrärahat sijoitetaan monivuotisessa rahoituskehityksessä sovittujen enimmäismäärien ulkopuolelle sekä maksuissa että sitoumuksissa.

Komissio esittää vuodelle 2024 temaattisiin erityisrahoitusvälineisiin kaikkiaan 1 560,9 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 1 371,4 miljoonaa euroa maksuina. Tästä *Euroopan globalisaatiorahaston* osuus on 209,5 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 20 miljoonaa euroa maksuina ja *solidaarisuus- ja hätäapuvarauksen* osuus on 1 351,4 miljoonaa euroa sitoumuksina ja maksuina. Tästä 50 miljoonaa euroa otetaan välittömästi käyttöön ja loppu 1 301,4 miljoonaa euroa asetetaan budjettivaraukseen, josta se otetaan käyttöön tarvittaessa. Lisäksi mahdolliset vuonna 2023 käyttämättä jääneet varat siirretään vuodelle 2024.

Brexit-mukautusvaraukseen ei oteta sitoumusmäärärahojamäärärahoja vuoden 2024 talousarvioon. Välineen ennakkomaksut on maksettu vuosien 2021-2023 talousarvioissa ja jäljellä olevat varat on sovittu jaettavan vuonna 2025.

Komissio ehdottaa *joustovälineen* käyttöönottoa sitoumuksina 1 635,5 miljoonaa euroa otsakkeissa 2b ja 5 sekä 1 747,3 miljoonaa euroa maksuina. Otsakkeessa 2b *joustovälinettä* käytettäisiin 1 335,4 miljoonan euron edestä kattamaan *elpymisvälineen* lainojen takaisinmaksun kasvaneita korkokustannuksia ja otsakkeessa 5 komissio ehdottaa *joustovälineen* käyttöä 300,2 miljoonalla eurolla uuden *Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteishankintojen avulla* -välineen (EDIRPA) sekä *uuden puolustusteollisuuden ampumatarviketuotannon vahvistamisvälineen* (ASAP) hyväksi.

Komissio esittää sitoumusten osalta myös *yhden ainoan liikkumavaravälineen* käyttöönottoa vuoden 2024 talousarviossa. *Yksi ainoa liikkumavaraväline* mobilisoidisiin otsakkeessa 7 (hallinto) 176,6 miljoonan euron edestä kohonneiden hallintokustannusten kattamiseen, koska otsakkeen liikkumavara on kokonaan käytetty eikä kaikkia tarpeita kyetä kattamaan. Otsakkeessa 2b *yhtä ainoa liikkumavaravälinettä* käytettäisiin 372,8 miljoonan euron edestä kattamaan *elpymisvälineen* lainojen takaisinmaksun kasvaneita korkokustannuksia.

Lisäksi rahoituskehysasetuksen artikla 11 (1)(b) mukaisesti, komissio on ottanut huomioon vuoden 2022 jäljelle jääneen maksujen marginaalin ja mukauttanut automaattisesti *yhden ainoan liikkumavaravälineen* kautta maksujen enimmäismäärien tasoa vuosina 2025, 2026 ja 2027. Vuonna 2022 jäljelle jäänyt marginaali (4 024 miljoonaa euroa) on jaettu ko. vuosille tasaisesti siten, että vuoden 2025 osuus on 1 424 miljoonaa euroa, vuoden 2026 osuus on 1 452 miljoonaa euroa ja vuoden 2027 osuus on 1 481 miljoonaa euroa. Vastaavasti vuoden 2022 maksujen enimmäismäärää on laskettu tuon 4 024 miljoonan euron verran. Luvut ovat käyvin hinnoin, jolloin ne on mukautettu kunkin vuoden hintaan käyttämällä kiinteää 2 % muuntokerrointa (*deflaattori*). Tällä mukautuksella ei ole vaikutusta vuoden 2024 talousarvioon.

Taulukko 9: Erityisvälineet
milj euroa käyvin hinnoin

Temaattiset erityisrahoitusvälineet	Talousarvioesitys 2024 milj. euroa sitoumuksina
Euroopan globalisaatorahasto EGF	209,5
solidaarisuus- ja hätäapuvaraus SEAR	1 351,4
Brexit-mukautusvaraus BAR	0,0
<i>Temaattiset yhteensä</i>	<i>1 560,9</i>
Muut kuin temaattiset erityisrahoitusvälineet	
yksi ainoa liikkumavara SMI	549,4
joustoväline FI	1 635,5
<i>Ei-temaattiset yhteensä</i>	<i>2 184,9</i>
Yhteensä kaikki (temaattiset+ei-temaattiset)	3 745,8

Elpymisväline (Next Generation EU; European Union Recovery Instrument)

Elpymisväline on poikkeuksellinen ja kertaluonteinen väline, jonka rahoituksen avulla tuetaan jäsenmaiden elpymistä Covid-19-kriisin aiheuttamista taloudellisista, sosiaalisista ja terveydellisistä haitoista sekä samalla tuetaan investointeja vihreään siirtymään ja digitalisaatioon.

Elpymisväline on talousarvion ulkopuolella: kyse on ulkoisista käyttötarkoitukseen sidotuista tuloista (*external assigned revenue*). *Elpymisvälineellä* rahoitettavat määrärahat ohjelmiin on selostettu komission talousarvioesityksessä, mutta elpymisvarat on selkeästi eroteltu tavanomaisista EU-budjetin määrärahoista. *Elpymisvälineen* rahoituksen sitoumukset tulee olla sidottuna vuoden 2023 loppuun mennessä (pl. marginaalinen osuus hallintokustannuksia), mutta välineestä rahoitettavia maksuja voidaan tehdä vuoden 2026 loppuun saakka. *Elpymisvälineen* rahoituksesta syntyvät korkokustannukset sen sijaan katetaan EU:n talousarviosta. Korkokustannukset ovat otsakkeessa 2b ja niiden määrästä vuoden 2024 talousarviossa on selostettu tarkemmin tämän muistion otsaketta 2b käsittelevässä kohdassa.

Vuonna 2024 *elpymisvälineen* rahoitusta ennakoidaan kohdistuvan maksuina yhteensä noin 112,9 miljardia euroa. Maksuista suurin osa (noin 96 miljardia) euroa kohdistuu *Elpymis- ja palautumistukiväline* RRF:ään.

Kaikkiaan maksuja kohdistuu – talousarvion normaalin rahoituksen ohella – seuraaviin ohjelmiin: *Horisontti Eurooppa*, *InvestEU*-väline, *REACT-EU*-koheesioväline, *Elpymis- ja palautumistukiväline* RRF (avustukset), *Pelastuspalvelu/rescEU*, maaseudun kehittäminen (EAFRD) ja *Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto* (JTF). *Elpymisvälineen* rahoituksesta ohjautuvat varat kohdistuvat RRF:n vuoksi etenkin talousarvion alaotsakkeeseen 2b. Lainat mukaan lukien *elpymisvälineen* rahoituksesta kohdistuvat varat vuodelle 2024 nousevat enintään noin 338,5 miljardiin euroon.

Tulot

Komission antaman vuoden 2024 talousarvioesityksen tulojen kokonaissumma on tasapainoperiaatteen mukaisesti yhtä suuri kuin maksumäärärahojen kokonaismäärä eli 143 053,4 miljoonaa euroa. Tuloista katettaisiin omilla varoilla 137 050,1 miljoonaa euroa ja sekalaisilla tuloilla 6 003,3 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 talousarvioesityksen tuloihin sisältyy myös Britannian rahoitusosuus, yhteensä 3 871,7 miljoonaa euroa, johtuen Britannian EU-jäsenyyden aikaisista rahoitusvelvoitteista, kuten mm. edelliseltä rahoituskehyskaudelta periytyneistä maksamattomista sitoumuksista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EU:n yleinen talousarvio perustuu EUT-sopimuksen 314 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (Euratom) 106 A artiklaan. Erityinen lainsäätämisyjärjestys, neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin vastuuvaliokunta on budjettivaliokunta. Vuoden 2024 talousarvion yleisesittelijänä parlamentissa toimii Siegfried Muresan (EPP, RO). Euroopan parlamentti aloittaa vuoden 2024 talousarvioesityksen käsittelyn alkusyksyllä, kun neuvosto on toimitanut sille oman lopullisen kantansa. Parlamentti vahvistanee oman kantansa täysistunnossa syksyllä 2023.

On todennäköistä, että Euroopan parlamentin kanta EU:n vuoden 2024 talousarviosta tulee eroamaan neuvoston kannasta. Tällöin kutsutaan koolle sovittelukomitea, jolla on EUT-sopimuksen mukaan 21 päivää aikaa päästä sopuun koko talousarviosta. Sovittelukomitean alkuun saakka komissio voi vielä oikaisukirjelmällä täydentää talousarvioesitystään. Komissio aikoo täydentää esitystään todennäköisesti lokakuussa oikaisukirjelmällä.

Sovittelumenettelyn odotetaan käynnistyvän loka-marraskuussa 2023. Sovittelumenettelyn aikana sovittelukomitea kokoontuu pääosin kolmikantaneuvotteluissa (trilogit).

Suunnitellun aikataulun mukaan ECOFIN-budjettineuvoston kokouksen 10.11.2023 yhteydessä kokoontuu sovittelukomitea, jossa neuvosto ja parlamentti neuvottelevat tavoitteenaan päästä lopullisesti yhteisymmärrykseen EU:n vuoden 2024 talousarviosta. Mikäli sopu syntyy, sovittelukomitean lopputulos tulee vahvistaa vielä molemmissa toimieliimissä. Lopullinen EU:n talousarvio ensi vuodelle lienee selvillä loppuvuonna 2023.

Kansallinen valmistelu

E-kirje on valmisteltu valtiovarainministeriössä ja se on käsitelty budjetti- ja hallintojaostossa (EU34) 13.6.2023 sekä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa 15.6.2023.

Eduskuntakäsittely

Komission 7.6.2023 antama esitys saatetaan kiireellisenä eduskunnan käsiteltäväksi perustuslain 97 §:n mukaisella selvityksellä (E-kirje). Kyse on poikkeusmenettelystä, jossa perustuslain 96 §:n mukaisesta asiasta (U-asia) toimitetaan asian kiireellisyyden vuoksi perustuslain 97 §:n mukainen E-kirje. Asian käsittelyaikataulu unionissa on erittäin kiireellinen, eikä kansallinen käsittely perustuslain 96 §:n mukaisessa menettelyssä olisi käytännössä mahdollista ennen kuin komission esitykset etenevät tosiasiallisesti päätettäviksi neuvostossa. Eduskunnalle toimitetaan lisäksi mahdollisimman pian perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Talousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon vuoden 2024 kansallisessa talousarvioesityksessä. Valtioneuvoston 23.3.2023 antamassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2024–2027 on varauduttu 2 586 miljoonalla eurolla Suomen maksuihin EU:lle vuonna 2024. Komission esityksen mukaan Suomen maksut Euroopan unionille olisivat 1 899 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Komissio aikoo täydentää esitystään todennäköisesti lokakuussa 2023 oikaisukirjelmällä. EU:n vuoden 2024 talousarvion lopulliset kustannukset kansallisiin maksuosuuksiin selviävät siten vasta myöhemmin syksyllä, kun talousarviosta on neuvoteltu lopullinen yhteisymmärrys parlamentin ja neuvoston kesken.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio antaa syksyllä todennäköisesti lokakuussa ennen sovittelujaksoa oikaisukirjelmän, josta tulee tehtäväksi U-jatkokirjelmä eduskunnalle.

Komission odotetaan antavan, kuten aiempinakin vuosina, vuosittaista talousarviota täydentäviä lisätalousarvioesityksiä ensi vuoden kuluessa. Komission lisätalousarvioesityksistä informoidaan eduskuntaa U-jatkokirjelmillä.

Asetusehdotuksesta Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamista yhteistoiminnallisten hankintojen avulla koskevan välineen perustamisesta (EDIRPA) on annettu eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä U 74/2022 vp.

Asetusehdotuksesta Euroopan puolustusteollisuuden ampumatarvikkeiden tuotantokapasiteetin vahvistamiseksi (ASAP) tullaan antamaan eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä.

Asiakirjat

SEC(2023) 250 – June 2023

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johanna Makkonen	etunimi.sukunimi@gov.fi	p.+358 295 160 587
Seija Kivinen	etunimi.sukunimi@gov.fi	p.+358 295 530 236
Anna Hyvärinen	etunimi.sukunimi@gov.fi	p.+358 295 530 405
Panu Kukkonen	etunimi.sukunimi@gov.fi	p.+358 295 530 134
Vesa Kulmala	etunimi.sukunimi@gov.fi	p +358 295 530 548
Miikka Paajavuori	etunimi.sukunimi@gov.fi	p +358 295 530 551

VAHVA-tunnus

EU/483/2023